

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้แนวทางการทำให้ทันสมัยแบบ ตะวันตก (Modernization หรือ Westernization) ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยใช้กลไกราคาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ การใช้นโยบายดังกล่าวมีส่วนช่วยเสริม ให้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขยายตัวเร็วขึ้น ซึ่งก่อนที่ประเทศไทยจะมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ชนบทไทยส่วนใหญ่ยังเป็นระบบพึ่งตนเอง และ อยู่ร่วมกับธรรมชาติ การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นเหตุที่ผลักดันให้ชาวชนบทต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตเข้าหาระบบ ตลาดมากขึ้นตามลำดับ ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นของชาวชนบทต่อระบบตลาด คือชาวบ้านที่ไม่สามารถ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงวิถีการทำมาหากินจากเดิมที่พึ่งธรรมชาติ ไปสู่วิถีการทำมาค้าขายจะเป็นผู้ เสียเปรียบในการค้าขาย และในที่สุดก็กลายเป็นคนยากจนในสังคม

การพัฒนาภาคชนบทหรือภาคการเกษตรนับเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศที่สำคัญ เนื่องจากคนยากจนในชนบทกำลังประสบกับปัญหาต่างๆ หลายด้าน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการ เคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาสุขภาพอนามัย และปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมด้าน อื่นๆ อีกมาก สำหรับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของภาคชนบทคือเกษตรกรยังคงตกอยู่ในฐานะเสีย เปรียบทางเศรษฐกิจ ขาดอำนาจการต่อรองกับบุคคลภายนอก เนื่องจากต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต ต่างๆ เช่น เงินทุน ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลทางการเกษตร และพึ่งพาด้านการจำหน่าย ผลผลิต เป็นต้น

ในปี พ.ศ.2550 มีคนยากจนกระจุกตัวในชนบท และมีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนกับ คนรวยในสังคมจำนวนมาก การพัฒนาประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุล ด้านคุณภาพความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ความยากจน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 3)

แนวคิดการแก้ปัญหาความยากจนโดยใช้บทบาทของสหกรณ์ได้เริ่มมีมาตั้งแต่ หลังการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ ได้นำเอา

รูปแบบสหกรณ์มาเป็นรูปแบบหลักในการประกอบการเศรษฐกิจ ในลักษณะเป็นการปรับใช้ทั้งระบบ โดยไม่เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ มีสหกรณ์ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันครอบคลุมทั้งการผลิต การบริโภค การหมุนเวียนของสินค้าและการก่อสร้าง ซึ่งเป็นฐานความคิดที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองในระบบสหกรณ์ อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรีพระยามโนปกรณ์นิติธาดา แต่กลับให้มีการพัฒนาสหกรณ์ โดยการขยายสหกรณ์ ประเภทเครดิต (สหกรณ์หาทุน), ขยายร้านสหกรณ์เพื่อให้ชาวนาซื้ออาหารและของใช้ในราคาถูก, ตั้ง ยุ้งข้าวในท้องที่ต่างๆ เพื่อรับซื้อข้าวจากชาวนา, ตั้งโรงสีข้าวที่สหกรณ์ส่งมาเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ (สยุมพร โยธาสุมุท, 2548, น. 279-282) การจัดตั้งสหกรณ์ของฝ่ายรัฐในขณะนั้น นายปรีดี พนมยงค์ มีความเห็นว่า “ผู้เป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้นจึงจะเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้ ส่วนชาวนาที่ต้องเช่านา ทำ อันมีจำนวนมากในเวลานั้น ไม่มีโอกาสที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์” (ปรีดี พนมยงค์, 2517, น. 41)

การนำเอาแนวคิดและอุดมการณ์ของสหกรณ์มาปรับใช้กับสังคมไทยของนายปรีดี พนมยงค์ นั้น มีฐานคิดที่ต้องการให้ประชาชนที่เกิดมาอยู่ร่วมกันได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหมือนอย่างที่เคยมี และคง ดำรงอยู่ในชนบท โดยนายปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวในที่ประชุมกรรมการพิจารณาเค้าโครงการเศรษฐกิจ แห่งชาติ วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2476 ณ วังปารุสกวัน ถึงแนวคิดเชิงอุดมการณ์ของสหกรณ์ที่ทำน นำมาใช้ในเค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ว่า “มนุษย์ที่เกิดมา ย่อมต้องเป็นเจ้าของและลูกหนี้ต่อกัน เช่น คนจนนั้นเพราะผู้ชนทำให้จนก็ได้ คนเคยทอผ้าด้วยมือ ครั้นมีเครื่องจักรแข่งขัน คนที่ทอด้วยมือต้องเลิก หรือคนที่รวยเวลานี้ไม่ใช่รวยเพราะแรงงานของตนเลย เช่น ผู้ที่มีที่ดินมากคนหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งแต่เดิมมี ราคาน้อย ภายหลังที่ดินมีราคาแพง สร้างตึกสูงๆ ดังนี้ ราคาที่ดินแพงขึ้นจากผู้ชน ไม่ใช่เพราะการ กระทำของคนนั้น ฉะนั้นจึงถือว่ามนุษย์ต่างมีหนี้ตามธรรมชาติต่อกัน จึงต้องร่วมกันประกันภัยต่อกัน และร่วมกันในการประกอบการเศรษฐกิจ” และกล่าวในคำสอนกฎหมายปกครอง บรรยายในโรงเรียน กฎหมาย 24 กุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2475 ความว่า “มนุษย์ที่เกิดมาเพื่ออยู่ร่วมกัน... มนุษย์จำต้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในประเทศหนึ่งถ้ามนุษย์คนหนึ่งต้องได้รับทุกข์ เพื่อมนุษย์อื่นก็รับทุกข์ด้วย... เหตุฉะนั้น เพียงแต่มนุษย์มีความเสรีภาพและต่างก็มีความเสมอภาค จึงยังไม่เพียงพอที่จะอยู่ร่วมกันได้ คือจำต้องมีการช่วยเหลือกันโดยตรง” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2530, น.11-12) นอกจากนี้ในบทความเรื่อง ประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกับการร่างรัฐธรรมนูญ (2517) นายปรีดี พนมยงค์ เสนอไว้ว่า สังคมไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ก่อนมานานแล้ว ณ ระดับชนบท ท่านกล่าวว่าไว้ใน บทความนั้นว่า “หากแห่งการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ยังเหลืออยู่บ้างในชนบทก่อนรัฐประหาร 8

พ.ย. 2490 คือยังมีธรรมเนียมประเพณี ซึ่งบทกฎหมายที่ขีดเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรรับรองว่าผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ปกครองหมู่บ้าน เป็นผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้น ถ้าตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัดส่วนมากในชนบทว่างลง ทางคณะสงฆ์ก็ปรึกษาพระภิกษุในวัดกับชาวบ้านคัดเลือกเจ้าอาวาสองค์ใหม่ การทำนาในหลายท้องที่ที่มีการลงแขกช่วยกันไถนา ดำนาเกี่ยวข้าว และต่างก็ช่วยกันในการปลูกที่ปักอาศัยหลายแห่ง ฯลฯ อากาการกิริยาที่ราษฎรในชนบทแสดงออกนั้น เป็นส่วนหนึ่งแห่งประชาธิปไตยปฐมกาลที่ยังมีซากตกค้างอยู่” (จักรทิพย์ นาดสุภา, 2530, น. 17-18) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดทางสหกรณ์ของนายปรีดี พนมยงค์ นั้นได้พยายามเชื่อมโยงกับธรรมเนียมประเพณีของชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อให้มีการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านเอง ด้วยตัวของชาวบ้านเอง

แนวคิดเชิงอุดมการณ์ในการจัดตั้งสหกรณ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ที่เน้นการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านด้วยตนเองในรูปของสหกรณ์ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะมีความแตกต่างกันโดยรากฐานในเชิงอุดมการณ์ของฝ่ายราชการในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยพิจารณาได้จากคำอธิบายของ พอ.สุรินทร์ ชลประเสริฐ อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์และอดีตนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งเกือบทั้งหมด และยอมรับว่าการจัดตั้งสหกรณ์นั้นเกิดขึ้นด้วยการส่งเสริมของทางราชการ ไม่ใช่เกิดจากการริเริ่มของชาวบ้านเอง เพราะระบบสหกรณ์เป็นแนวคิดมาจากต่างประเทศ คนที่จะเข้าใจระบบ ก็จะต้องเป็นคนของทางราชการที่ได้ไปเห็น ไปศึกษามา และมีความศรัทธาในระบบนั้นอย่างแท้จริงจึงจะสามารถส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ได้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2550) ฐานคิดดังกล่าวเป็นฐานคิดที่มองชาวบ้านเป็นผู้มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และฝ่ายรัฐได้ใช้กลไกทางฝ่ายราชการเข้าช่วยเหลือจัดตั้งชาวบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาตามแนวทางของฝ่ายราชการที่ได้กำหนดไว้ภายใต้ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นหลัก

การก่อตั้งสหกรณ์ชาวนาวชิรบุรี จำกัด อำเภอวชิรบุรี จังหวัดพิจิตร เกิดจากการที่ชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจิตร ได้รวมตัวกันจดทะเบียนในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2537 มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 47/5 หมู่ 1 ตำบลบึงบัว อำเภอวชิรบุรี จังหวัดพิจิตร สมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 980 คน เงินทุนประมาณ 3 แสนบาท ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,740 คน มีทุนเรือนหุ้นทั้งสิ้น 5,861,450 บาท (ณ 30 มิถุนายน 2552) ได้มีธุรกิจที่ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่เป็นสมาชิก ตั้งแต่การรับฝากเงิน, การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อใช้ในการทำนา, การจัดหาปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชในราคาถูก, การจัดหาข้าวปลูกพันธุ์ดีมาให้สมาชิกปรับปรุงพันธุ์, การจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคใน

รูปสินเชื่อ, การจัดทำตลาดกลางข้าวเปลือก, การให้สินเชื่อ, การให้เงินสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดทำกิจกรรมสร้างรายได้ในครัวเรือน, กลุ่ม Credit Union, กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์, โครงการปลูกต้นไม้ใช้หนี้, โครงการการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอสามง่าม, ศูนย์กลางการเรียนรู้ของสมาชิกเป็นต้น (รายงานประจำปีสหกรณ์ชาวนาวชิรบุรี จำกัด, 2552)

ความคิดในการรวมตัวแก้ไขปัญหาของตนเองของชาวบ้านดังที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลโดยตรงของการดำเนินงานของโครงการสร้างการพึ่งตนเองของชุมชน ของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.) สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพื้นที่ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดพิจิตร มาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 โดยโครงการได้ส่งเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้าไปทำงานในพื้นที่ร่วมกับชาวบ้าน โดยเน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาชุมชนของตนเอง และใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ (ประชุม, สัมมนา, ฝึกอบรม, ศึกษาดูงาน) ควบคู่ไปกับการสนับสนุนกิจกรรมและให้กิจกรรมเป็นสื่อในการพัฒนา ตลอดจนแก้ไขปัญหาของชุมชน เช่น การพัฒนาการเกษตรผสมผสานแบบ , การเลี้ยงปลุสสัตว์, กลุ่มสะสมทรัพย์, ธนาคารข้าว, กิจกรรมกลุ่มสตรี, การสร้างเครือข่าย, กิจกรรมอื่นๆ เช่น กลุ่มฌาปนกิจ, กลุ่มเลี้ยงกบ (Werachai Narkwiboonwong and Panita Satutum, p.26) การจัดดูงานการพัฒนาท้องถิ่นชนบทให้กับแกนนำ และชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการดูงานนอกพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเรื่องการพัฒนาชนบทในรูปแบบต่างๆ ทั่วประเทศตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่โครงการฯ ได้ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ ทำให้มีการพัฒนาแนวคิดของกลุ่มแกนนำชาวบ้านนั้น มาเป็นแนวคิดในการพึ่งพาตนเองให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพเศรษฐกิจแวดล้อมปัจจุบันเป็นสำคัญ โดยมีทิศทางในการพัฒนาเบื้องต้น คือการสร้างองค์กรประชาชนมาเป็นศูนย์กลางของตนเอง และท้ายที่สุดกลายมาเป็นการก่อตั้งสหกรณ์ชาวนาวชิรบุรี จำกัด ในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้าที่จะมีการขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ชาวนาวชิรบุรี จำกัด พื้นที่นี้ได้เคยมีการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยการก่อตั้งของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มาแล้ว แต่เกิดปัญหาการทุจริต จนในที่สุดก็เลิกกันไป ทำให้ชาวบ้านไม่มีความไว้วางใจการทำงานในระบบสหกรณ์ แต่เมื่อแกนนำชาวบ้านได้มีความพยายามในการจัดตั้งสหกรณ์อีกครั้ง ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์ฯ มีอุปสรรคในเรื่องการยอมรับของชาวบ้านเป็นอย่างมาก กลุ่มแกนนำชาวบ้านได้จัดการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้มีรูปแบบที่มีลักษณะเป็นการบริหารงานจากด้านล่างขึ้นสู่ด้านบน (Bottom-up Management) ทั้งนี้เพราะการบริหารงานจะเกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มแกนนำ

ชาวบ้านที่ใช้สถานที่ของสหกรณ์มาเป็นสถานที่พบปะ แลกเปลี่ยนปัญหากัน จนเกิดเป็นโครงการต่างๆ ที่กำหนดให้สหกรณ์ชาวนาชาวไร่บารมี จำกัด การที่กลุ่มชาวบ้านและกลุ่มแกนนำได้ผ่านการศึกษาคอบรม และดูงานพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ย่อมที่จะมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือระบบการตลาดที่แผ่เข้าไปในชุมชนของตนเองไม่มากนัก การเลือกที่จะแก้ปัญหาความยากจน ที่เกิดขึ้นโดยผ่านทางองค์กรที่เป็นทางการอย่างสหกรณ์การเกษตร ได้เกิดขึ้นและปัจจุบันสหกรณ์ก็มีความมั่นคงตามเกณฑ์วัดของฝ่ายราชการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์ชาวนาชาวไร่บารมี จำกัด ได้รับการยอมรับจากสมาชิก และชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างมาก แต่ถ้าพิจารณาในด้านความคิดของแกนนำชาวบ้านนั้น เพียงพอใจกับการพัฒนาสหกรณ์ฯ ในลักษณะที่สามารถสร้างความมั่นคงของสหกรณ์ได้ มีสำนักงานและสถานที่เป็นศูนย์กลางของชาวบ้านซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในเบื้องต้น แต่ยังมีความเห็นว่ายังไม่ถึงสภาพการณ์ที่สร้างให้ชาวบ้านตระหนักถึงปัญหาของตนและเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาชุมชน คณะกรรมการสหกรณ์และแกนนำชาวบ้าน จึงได้ทุ่มเทความพยายามในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ ให้เป็นที่พึงกับสมาชิกได้ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความโปร่งใส ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินงานตามหลักการส่วนหนึ่งของการบริหารอย่างเป็นธรรมาภิบาล โดยคาดว่าการทำงานด้วยวิธีนี้ จะเป็นหนทางนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

ปัจจุบันได้มีได้มีความพยายามศึกษา และเผยแพร่หลักธรรมาภิบาลเพื่อนำมาปรับใช้กับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อให้องค์กรดำเนินไปอย่างมีคุณธรรม และเอื้อประโยชน์ให้กับสังคม โดยเชื่อว่าหลักธรรมาภิบาลก็คือการบริหารจัดการบ้านเมือง สังคม องค์กร สถาบัน หรือธุรกิจ กล่าวโดยภาพรวมแล้วหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักที่มุ่งไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

ในด้านของสหกรณ์ฯ ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่ไม่แสวงหากำไร ได้มีการส่งเสริมให้นำหลักดังกล่าวเข้ามาปรับใช้ในการบริหารงาน โดยคาดว่าหลักธรรมาภิบาลจะเป็นกรอบในการบริหารงานที่จะนำพาให้สหกรณ์พัฒนาไปด้วยความมั่นคง และยั่งยืนเช่นกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการก่อตั้งของ

สหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด ได้มีการดำเนินการไปก่อนที่จะมีการเผยแพร่หลักธรรมาภิบาลเข้ามาปรับใช้ในสหกรณ์ฯ แต่จากพัฒนาการของสหกรณ์ฯ ที่มีความมั่นคง และไม่เคยมีประวัติการทุจริตในสหกรณ์ฯ เกิดขึ้นเลยจึงคาดคะเนได้ว่าแนวทางการบริหารงานสหกรณ์ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน น่าจะมีลักษณะเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ จึงได้ส่งผลให้สหกรณ์ฯ เป็นที่ยอมรับของฝ่ายสมาชิก ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจเอกชนที่ดำเนินธุรกิจด้วย

ประเด็นที่การศึกษาวิจัยนี้ให้ความสำคัญ คือการจัดตั้งสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด ที่เกิดจากการริเริ่มของฝ่ายชาวบ้านเอง ได้มีพัฒนาองค์กรตามแนวคิด หลักการ และวิธีการของสหกรณ์ และยังมีลักษณะการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเงิน ซึ่งแสดงออกโดยความซื่อสัตย์ และโปร่งใส จึงสามารถได้รับการยอมรับจากสมาชิกและกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ของสหกรณ์ ตลอดจนได้รับการยอมรับจากองค์กรภาคีทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

1.2 คำถามของการวิจัย

- 1) สหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด มีการพัฒนาองค์กรตามหลักการสหกรณ์อย่างไร
- 2) การบริหารงานของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไร
- 3) มีปัจจัยอะไรที่สนับสนุนให้สหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด สามารถบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาองค์กรตามหลักการของสหกรณ์โดยผ่านประสบการณ์ของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด
- 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด ที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้สหกรณ์บริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาองค์กรตามแนวคิด หลักการ และวิธีการของสหกรณ์ ที่มีการบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้สหกรณ์บริหารงานอย่าง เป็นธรรมาภิบาล สามารถนำมาเป็นแนวคิด หรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ หรือองค์กรชุมชน

2) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐที่ดูแลงานด้านสหกรณ์ การเกษตร ในการนำไปกำหนดนโยบายการพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

สหกรณ์การเกษตร หมายถึงสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกรรมการรับฝากเงินทุนเรือนหุ้น และการรับฝากเงินทั่วไป, การให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิก และการดำเนินธุรกิจด้านการเกษตร เช่น ซื้อขายสินค้า การเกษตร, การจัดหาปัจจัยในการทำการเกษตร และการจัดหาสินค้าอุปโภคและบริโภคของสมาชิก

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการอันเป็นแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาลซึ่งในการศึกษานี้ จะเน้นหนักเฉพาะหลักธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน ได้แก่ความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ชำนาญก หอสมุด